

מיגים מצרים הופלו הבוקר

קרבות אוויריים בחזית התעלה * כל מטוסינו חזרו בשלום

מטוסי ימי לנדא, טיפוס סוקר, נפלו בים. במהלך הקרבות שני נערכו בגובה של 4000 רבוע מיגים מצריים הופלו הבוקר בסרי-נמשכו כ-20 דקות נהר רני, השתבשו טייסיהם ויוריהם בחזית התעלה. כל מטוסינו חזרו או שני טייסים מצריים בתחילים וכשהיה אי-צונחים בקרבות שני אוויר

צה"ל תקף 3 מוצבים בחוף מפרץ סואץ

13 חיילים מצריים נהרגו, אחד נישב

כל אנשינו חזרו בשלום * סוכל נסיון של חבלנים לתקוף מוצב של צה"ל בבקעת הירדן

התקפה של צה"ל על מוצבים בחוף מפרץ סואץ. צה"ל תקף את המוצבים במהלך הקרבות. צה"ל תקף את המוצבים במהלך הקרבות. צה"ל תקף את המוצבים במהלך הקרבות.

כישור צעיר מתושבי נהר נשואים במועצותיהם אל המבצעים נר עותי פצו. שנפגע קשה מהתפוצצות רימונים שהוטלו אתמול במרכז עזה. (ראה עמ' 1)

טייס יפא. אפולו וו' יפא. לוח נוח. טייס יפא. אפולו וו' יפא. לוח נוח. טייס יפא. אפולו וו' יפא. לוח נוח.

הירדנים חידשו זרימת מי הירמק בתעלת ע'ור שחובלה בפשיטה. התיקון * משרתם היתה להחיש השקעת השדות שהחלו לקמול. ארעי * משרתם התנועה האורחית בכביש לא-חמה

הפגנה נגד מאסר המהנדס היהודי מבר. הפגנה נגד מאסר המהנדס היהודי מבר. הפגנה נגד מאסר המהנדס היהודי מבר.

תנגשויות בין אירגוני טרור בירדן. נשקפים: נסיון היקף למינה ישל חתה. נשקפים: נסיון היקף למינה ישל חתה. נשקפים: נסיון היקף למינה ישל חתה.

בליל 7-8 באוגוסט 1970 באה לקצה המלחמה הרביעית בתולדות מדינת ישראל. המלחמה פרצה ב-8 במרץ 1969 והיא התחוללה ברובה בקוי הפסקת האש עם מצרים, ירדן וסוריה. נוסף לצבאות ערב, נטלו בה חלק גם ארגוני המחבלים שהעבירו לתוך ארץ-ישראל, לחו"ל ולגבול הלבנון. מחולל המלחמה, גמאל עבד אל-נאצר, כינה אותה „מלחמת התשה" (חרב אסתנזאף). בצה"ל כינוה „המלחמה על הפסקת האש". במלאת שבע שנים לסיומה, מן הדין שנבחן אותה בשני מישורים: כמלחמה הרביעית מתוך חמש מלחמות על המרחב הארץ-ישראלי מאז נובמבר 1947, וכחלק מהאירועים במרחב זה בשנים 1967—1977. במאמר זה נעסוק בתיאוריה של ההתשה על-פי לידל הארט ומאו טסה טונג, נבהיר כיצד „תורגמה" התיאוריה, זו של מאו טסה טונג בעיקר, על-ידי הערבים, ונתאר את השתלשלות האירועים ואת ניתוחם על-פי התיאוריה.

ה-19 ב„מלחמה המהפכנית". מאו טסה טונג ואחרים מה-מחנה ה„מזרחי" (גיאפ, גווארה) פיתחו את העיון בשאלה זו, תוך שימוש בדגם מלחמותיים שלהם. מאו נגע בחיי-בוריו בשאלות של מלחמה מהפכנית, מלחמה ממושכת שהיא בבחינת מלחמת התשה ולוחמת גרילה. המלחמה הממושכת, תכליתה להתיש ולערער את עוצמת האויב (בחיבורו מתייחס מאו טסה טונג למלחמה נגד יפן) ועליה להתנהל בשלושה שלבים: הגנה אסטרטגית; הכנה למתקפת נגד והתקפת נגד אסטרטגית. האורך והקשה בשלבים הוא השלב השני, באשר הוא מתנהל נגד אויב שהגיע לנקודות סופיות במתקפתו ויעשה הכל כדי לערער את החזית המאוחדת מבפנים. תפקיד חשוב במלחמה זו, ובעיקר בשלב השני, מוטל על אנשי הגרילה. תנאי חשוב להצלחת אלה, הוא השגת שיתוף פעולה עם המוני העם בשטח הכיבוש. זירת המלחמה של לוחמת גרילה מחולקת לשלושה: בסיס הגרילה המצוי מחוץ לשליטת האויב; בסיס האויב ואיזור הגרילה עליו מתכתשים השניים. המטרה היא להרחיב את איזור הגרילה, כדי להפכו אח"כ לבסיס גרילה ולהצר את בסיס האויב. אחד ממרכיביה העיקריים של הגרילה הוא הטרור: טרור כופה כנגד אוכלוסיה שממאנת לשחף פעולה, טרור ממרר נגד השלטון הזר, טרור משובש נגד מנגנון הכיבוש וטרור מפורר נגד אוכלוסיית השלטון הזר. סימן היכר של הגרילה הוא העדר חזיתות ברורות. מאו חייב שיתוף פעולה בין הגרילה לגייסות הסדירים והדגיש את הצורך בפיקוד אסטרטגי מרוכז. כן קבע כי קיים יחס גומלין ברור בין טקטיקה לאסטרטגיה במלחמת גרילה והזהיר מפני תפיסה מוטעית לפיה ניצחון אסטרטגי יושג על-ידי הישגים טקטיים בלבד.

מלחמת התשה בראיה ערבית

מטבע הלשון „התשה" נולדה בסערת המלחמה ולראשונה הגיחה לחלל העולם ב-23 ביולי 1969, לאחר שהכנסת חיל-האוויר הישראלי לפעולה בקו התעלה ב-20 ביולי הפכה את קערת תכנוניו של נאצר על פיה. כבר בקיץ 1966, על רקע הנחה של חוסר יכולת הכרעה צבאית של ישראל במלחמה קצרה של שריון ואויר, פותחה אצל הערבים תפיסה לפיה יש להתיש את הישראלים בשלב הכנה של לוחמת גרילה ממושכת, שלאחריו

נדמה שבמלחמת העולם הראשונה נלמד לקח באשר לחוסר התכליתיות בהקזת דם נוסח ורדן² ומלחמת החפרות. למרות זאת, וחרף הופעת „המיימד השלישי" (הטנק והמטוס), המשיכו הוגי דעות צבאיים לעסוק בסוגיות של מלחמה ממושכת שיש בה יסודות של התשה. דווקא גנרל פולר, אבי „תורת השריון", ניבא את תחייתה מחדש של לוחמת גרילה. בסוגיה זו עסק גם בן זמנו, לידל הארט, ויותר מהם עסקו בשאלות אלה התיאור-טיקנים של „העולם המהפכני", כשהבולט בהם הוא מאו טסה טונג.

בספרו „אסטרטגיה של גישה עקיפה"³ דן לידל הארט באסטרטגיה „מוגבלת מטרה", או אסטרטגיה „פביאנית": „הסיבה הרגילה יותר לנקיטת אסטרטגיה מוגבלת מטרה היא הרצון להמתין לשינוי במאזן הכוחות. לשינוי זה חותרים תכופות, ומשיגים אותו, על-ידי התשת כוח האויב, וזאת על-ידי דקי-רות, תחת להסתכן במהלומות. תנאי חיוני לאסטרטגיה כזאת היא, שלגבי האויב תהיה ההתשה גדולה בהרבה מאשר לגביך. יתכן ואפשר להשיג מטרה זאת על-ידי פשיטות על האספקה שלו; על-ידי התקפות מקומיות המשמידות חלקים בכוחו, או הגורמות להם אבידות כבדות בהרבה משלך; על-ידי פיתויו לבצע התקפות בלתי כדאיות; על-ידי גרימת פיזור ופיצול מופרזים של כוחותיו; ולא פחות מכן — על-ידי דלדול מרצו הרוחני והגשמי.⁴ אסטרטגיה כזו אינה בהכרח מדיניות של חולשה במהותה, אלא „סיגול מעשי של האמצעים להשגת המטרה". אדרבא, קובע לידל הארט, „כאשר ממשלה מגעת לכלל הכרה כי לאויב עדיפות צבאית, אם באופן כללי או בזירה מיוחדת, אפשר ובחכמה תעשה אם תבחר באסטרטגיה בעלת מטרה מוגבלת. אפילו נקטה מדיניות כזו שלא מדעת, הרי יש לבדוק אם המדיניות הצבאית, המאופקת אינה זכאית לתפוס מקום בתורת המלחמה."⁵

אנגלס, אבי תורת המלחמה המרכסיסטית, עסק בשלהי המאה

1. אסתנזאף — א. התשה; ב. הקזת דם.

2. בקרב ורדן שילמו בחייהם כ-750,000 לוחמים צרפתים, בריטים וגרמנים, בלחימה שארכה כעשרה חדשים.

3. ב. ת. לידל-הארט, אסטרטגיה של גישה עקיפה, מערכות, 1956, פרקים י"ט—כ"ב.

4. שם, עמ' 329.

שלב התשה — מרס 1969 עד אוגוסט 1970; שלב הפסקת האש — אוגוסט 1970 עד אוגוסט 1973.

ב-27 ביולי 1969 נתן העיתון אל-אהראם מקום נכבד למאמר „אסטרטגיית ההסלמה של מצרים“, פרי עטו של טה אל מגדוב (לוא'א מגדוב נמנה על מחברי הספר „מלחמת הרמד'אן“). זה תואר כאיש מחקר במכון למחקרים פלסטיניים וציוניים מטעם העיתון. המחבר הגדיר את ההסלמה כשיטה במאבק הבינלאומי בתקופה שבין שלום מתוח למלחמה טוטאלית, כאמצעי להניע אויב לוותר על שאיפות תוקפנות וכשלב אסטרטגי הקודם לפעולה צבאית ישירה. ההסלמה היא גמישה ומורכבת מיסודות מדיניים, דיפלומטיים, כלכליים וצבאיים מוגבלים. ערכה האמיתי הוא בכך שמחירה לא יעלה על ערך תוצאותיה. היא מחייבת מאבק של רצון ומאמץ בלתי גלואה, הכל על מנת להתיש את כוחותיו ומשאביו של האויב בכל התחומים (תוך שילוב הפלסטינים וארגוני ההתנגדות). ההתמודדותיות המזוינות לפי מגדוב כוללות מהלומות מרוכזות של אש ארטילרית, פשיטות בזק על קוי ההגנה, התנגשויות אוויר ופעולות תצפית בעומק השטח הכבוש. בתוך כל אלה טמונה סכנה של הבאת אירועים „אל סף התהום“. האויב הישראלי „נוגדני מטבעו“ ויש לצפות ל„קפיצות פתע תוקפניות“ בניסיון להביא משבר אל „סף התהום“, על-ידי פעולות הרס בקנה מידה נרחב, ובעיקר על-ידי כוח המחץ של חיל-האוויר הישראלי.⁷ כל אלה מחייבים שתכנון ההסלמה והשליטה עליה יימצאו בידי הדרג המדיני והצבאי הגבוה ביותר.

ההתבטאויות של חסנין הייכל בסמוך לפרסום „מסמך מגדוב“, הצביעו אף הן על אסטרטגיה של התשה (הסלמה), תוך השגת שיתוף פעולה של החזית המזרחית ושל המחבלים, הכל, כשלב ביניים לשלב השחרור שיידחה לזמן בו ישתנה מאזן הכוחות.

בדיעבד, נראה כי ניתוחו של מגדוב מצביע על מהותה של אסטרטגיית ההתשה המצרית ומטרתיה כפי שאכן הותוו ביולי 1969. במאמרו של מגדוב ניכרים היטב יסודות המצויים אצל מאו טסה טונג, באותה מידה שקיים דמיון רב בין שלושת שלביו של נאצר לבין שלבי ה„מלחמה הממושכת“ של מאו.

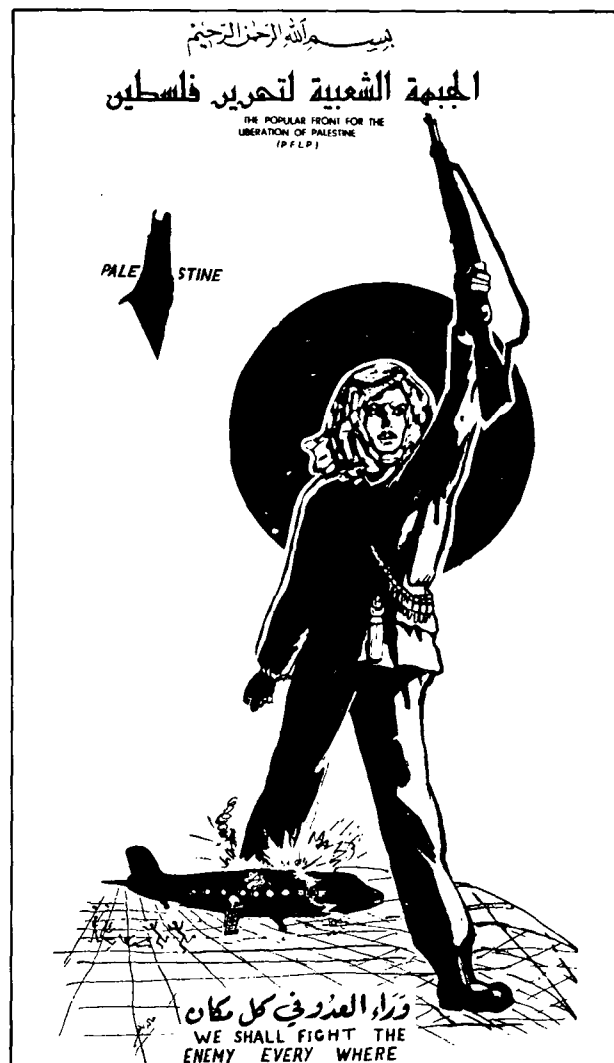
המעשה

נגסה לבחון את האירועים במלחמת ההתשה בשנים 1969—1970 על-פי התיאוריה, מתוך מודעות לעניין שמגלים הערבים לתורת הלחימה של מאו טסה טונג וחבריו, ותוך קבלת קביעתו של לידל הארט, לפיה יש וננקטת אסטרטגיה מוגבלת מטרה גם שלא במודע.

החזית המצרית היתה איזור הלחימה העיקרי במלחמה. החזית המזרחית והמחבלים היו גורם רב ערך וחיוני באסטרטגיה המצרית, אך משני לחזית העיקרית בתעלה. קצב המלחמה, יעדיה ומטרותיה, מועד תחילתה וסיומה — כל אלה נקבעו על-ידי גמאל עבד אל-נאצר. למעלה מ-90% מכלל הפעילות העוינת היתה בקו התעלה. כ-50% מנפגעינו וכ-60% מכלל אבידות הערבים היו בזירה זו.

תיאוריית שלושת השלבים נקבעה על-ידי נאצר בקיץ 1968:

7. בכך ניתן לראות הגדרה של ישראל כ„מדינה מטורפת“, בדומה להגדרה שלנו את מדינות ערב, ועל כך ראה: יחזקאל דרור, מדינות מטורפות. מערכות. פרק 9.

כרזה שפורסמה על-ידי „החזית העממית לשחרור פלסטין“

תבוא מלחמה מסוג איטי יותר בו יסמכו על מסות של כוח-אדם.⁵ ביולי 1966 אמר נאצר: „אנו נתאם מאמצנו עם כל המהפכנים הערביים למען שחרור פלסטין, על-ידי פיתרון מהפכני ולא מסורתי.“⁶ בינתיים התחוללה מלחמת ששת הימים ושינתה לחלוטין את מצבה הגיאוגרפי-צבאי של ישראל. רעיונות ערביים על מלחמת השמד נגד ישראל חייבים היו להיגנו. ביולי 1968, לאחר שחזר מביקור במוסקבה, הציג נאצר את תורת שלושת השלבים שלו: שלב עמידה איתנה, שהסתיים בקיץ 1968; שלב הגנה מונעת שהתבטא בשתי הפגזות רחבות ממדים על ביצורי התעלה ונקטע בעקבות מבצע נג'ע חמדי; שלב השחרור שעמד (כנראה) להתבצע בקיץ 1969. חלוקה בדיעבד של התקופה 1967—1973 מצויה בספר „מלחמת הרמד'אן“ שהוצא על-ידי הצבא המצרי בפברואר 1974: „ניתן לחלק את שש השנים עד מלחמת רמד'אן לארבעה שלבים עיקריים: שלב עמידה איתנה — יולי 1967 עד אוגוסט 1968; שלב הגנה פעילה — ספטמבר 1968 עד פברואר 1969;

5. נדב ספרן, העימות הערבי-ישראלי 1948—1967.

1969, עמ' 214.

6. רדיו קהיר, 26 ביולי 1966.

המשכו הפעיל של שלב זה נקטע, כאשר בלילה אור ל-1 בנובמבר פגעו כוחות צה"ל ביעדים בברך הנילוס על-יד נג'ע חמדי שבמצרים העילית. הקו המצרי שקט; בזירה המזרחית נמשכו התקריות.

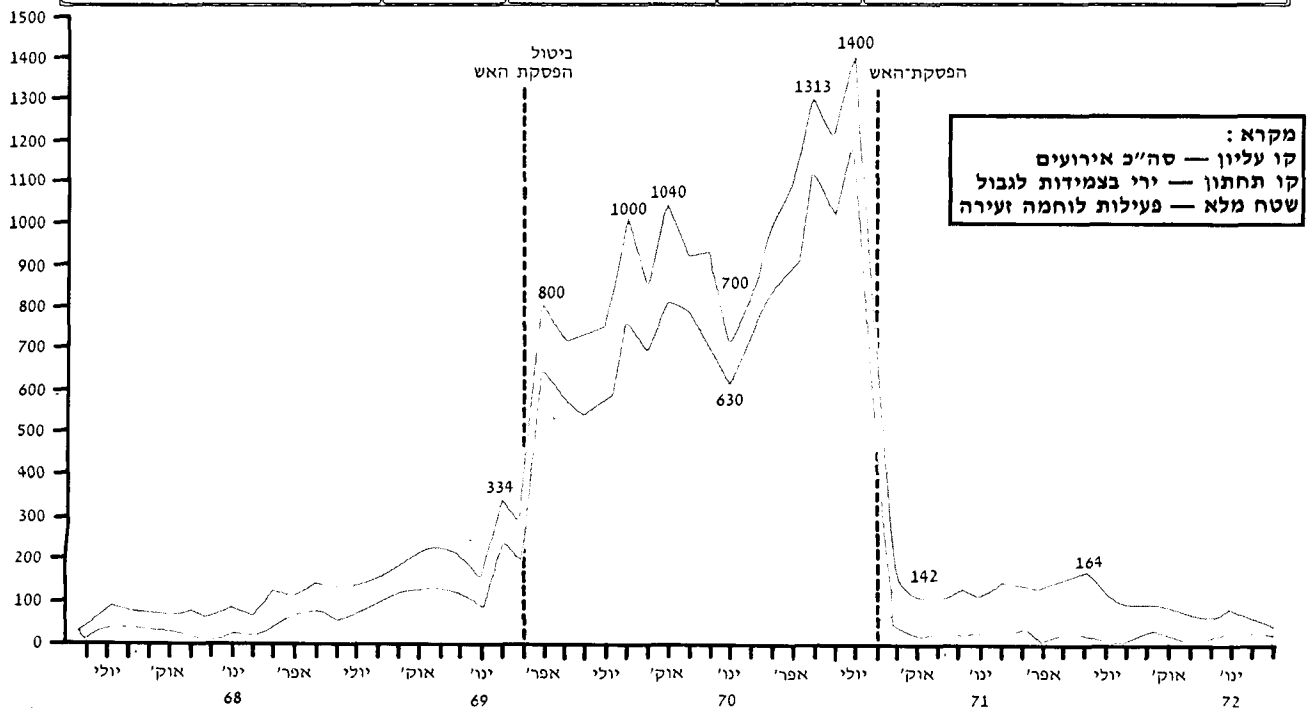
המלחמה בתעלה חודשה במרס 1969, בסדרת הפגזות בנוסח קיץ 1968 ופשיטות על „מעוזים“ שהקמתם עמדה בשלבי סיום. ב-25 באפריל 1969 הכריז מנכ"ל משרד החוץ המצרי, צלאח גוהר כי „אין מקום להמשך הפסקת האש“. ב-22 ביולי הכריז שר המלחמה, גנרל פוזי כי „קרוב שלב השחרור“. קדמה לכך הודעה של נאצר במאי 1969 כי הרים 60% של קו בר-לב. ההצלחות האמיתיות והמדומות, סימנים של התעוררות החזית המזרחית, הגברת פעילות מחבלים בזירה הסורית, שהיתה שקטה יחסית עד כה, ונסיונות תקיפת מוצבים על-ידי מחבלים בגבול ירדן — כל אלה נטעו, כנראה, במצרים הרגשת ביטחון ביכולתם להעביר את המלחמה לתוך סיני. אולם קרה משהו בלתי צפוי: האבידות שלנו שעלו עד כה בהתמדה הביאו לתגובה חריפה של ישראל. בלילה אור ל-20 ביולי תקף כוח

שלב עמידה איתנה; שלב הגנה מונעת; שלב השחרור, וכבר עמדנו על הזהות המתבקשת בין אלה לבין שלבי המלחמה הממושכת של מאו טסה טונג. עד לזמן זה היו בגבול המצרי מספר תקריות אש גדולות, אך לא מלחמה אינ-טנסיבית. דווקא הגבול הירדני היה „חם“ מזה המצרי, ובעיקר, מתחילת 1968. גורם מרכזי לכך היו המחבלים שנכשלו בנסיונם לכוון „איזור גרילה“ ביהודה ובשומרון ונדחקו לבקעת הירדן. גם שם לא הניח להם צה"ל, ובמקביל לחסימת קו הנהר על-ידי „מערכת“ ביצורים ומרדפים, שיבש את היערכותם בבקעה וחייבם להסיג את „בסיס הגרילה“ שלהם אל גב ההר הירדני. משניסו להעתיק אח"כ את פעילותם לערבה ולים המלח, נבלמו גם בגזרות אלה.

בניסיון לשלב את החזית המזרחית במערכה, חודש הפיקוד הערבי המשותף בספטמבר 1968. ב-9 באותו חודש הכריז דובר צבא מצרים כי הנה החל שלב ה„הגנה המונעת“. ב-8 בספטמבר וב-26 באוקטובר מומש המעבר על-ידי הפגזות רחבות היקף על קו המוצבים שלנו: 25 חיילים נהרגו וכ-50 נפצעו. אולם,

סה"כ אירועים עוינים בחתך חודשי, בתקופה שמתום מלחמת ששת-הימים, והגורמים המשפיעים עליהם.

אירועים ומעצמות	פבר' 71		מרס 70		פבר' 70		מרס 69		פבר' 68		מרס 67	
	יוזמת יארינג	רוג'רס	יוזמת רוג'רס	מערובות תכנית סובייטית רוג'רס במצרים	מרס 70	דצמ' 69	מרס 70	פשיטה	פשיטה	פשיטה	פשיטה	פשיטה
כוחותינו	פבר' 72	פבר' 72	פבר' 72	פבר' 72	פבר' 72	פבר' 72	פבר' 72	פבר' 72	פבר' 72	פבר' 72	פבר' 72	פבר' 72
	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה	ננד המחבלים בלבנון וסוריה
אויב	מרס 71	מרס 71	מרס 71	מרס 71	מרס 71	מרס 71	מרס 71	מרס 71	מרס 71	מרס 71	מרס 71	מרס 71
	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש	סאדאת מבטל מילולית את הפסקת האש
עמידה איתנה הגנה מונעת מלחמת התשה שלב שחרור הפסקת אש												

ביולי, לאחר ביקור נוסף במוסקבה קיבל נאצר את התכנית. בחצות ליל 7-8 באוגוסט 1970 פסקה האש. בכך הושגה מטרת המלחמה של ישראל, אולם אליה וקוץ בה: בו בלילה הפרו המצרים את הסכם ה"סטנד סטיל" וקידמו סוללות טילי קרקע אוויר לתעלה.

סיכום

מאז 8 באוגוסט 1970 ידע המרחב הארץ-ישראלי מלחמה נוספת באוקטובר 1973, ובעקבותיה 100 ימי מלחמת התשה. למלחמת יום-הכיפורים — שמטרתה האסטרטגיות היו מוגבלות מטרה אף הן — קדמו פעולות של הבאת "מלחמה אל הסף" על-ידי סאדאת, יורשו של נאצר. ספטמבר 1970 ידוע גם כ, ספטמבר השחור", בו סולקו המחבלים מירדן, חרף ניסיון התערבות סורי. מאז גם הסתכנה לבנון במלחמת אזרחים. גם המחבלים ראו במלחמתם אסטרטגיה ולא טקטיקה, וכך גם הגדירה באמנה הפלסטינית (סעיף 9). יתר על כן, מתוך נאמנות לעקרונות של מלחמה ללא חזית מוגדרת, העבירו לשטח ישראל ומחוצה לה גם כן, "איזור הגרילה" שלהם ביהודה וב-שומרון נשמט מידם כבר ב-1968 וזה שברצועת עזה נשאר פעיל עד 1971. הם גם הפעילו טרור לשמו נגד אזרחים ישראלים ונגד האוכלוסיה המקומית, כדי למנוע שיתוף פעולה. אולם בכל אלה לא תמיד השכילו לפעול עם הצבאות הסדירים, ולבד מחיכוכים בינם לבין עצמם, גרמו לשתי מלחמות אזרחים.

בראיה לאחר ברור כי הערבים ובראשם מצרים, ראו במלחמת ההתשה שלב ביניים אסטרטגי, לקראת שלב המתקפה. יתר על כן, למרות כשלון המלחמה, הירבו והשתמשו במושג זה כדי לאפיין את כל מערכת המלחמה נגד ישראל ב-30 השנים האחרונות, לרבות פעילות מדינית וכלכלית (הסגר, חרם כלכלי ונשק הנפט). מלחמת ההתשה, בדין שלא תוגדר כ, תקריות גבול" בלבד, אלא כמלחמה לכל דבר. מלחמה זו ו, מלחמת 30 השנים" המתחוללת במרחב הארץ-ישראלי עד היום, מחזקים את שאלתו של לידל הארט אם מדיניות צבאית, "מאופקת" — ואפילו שלא במודע — אינה זכאית לתפוס מקום בתורת הלחימה. טוב אם כל הצדדים השותפים למלחמה ילמדו תורה זו ולקחיה. טוב שהישראלים ינסו לחשוב במסגרות חשיבה המקובלות על האויב ולהכין עצמם לסוג כזה של מלחמה ממושכת על כל המשתמע מכך בתחום הצבאי, הכלכלי, המדיני והחברתי.

על שכנינו ללמוד בעיקר את, "אזהרתו" של מאו מפני ניסיון להעתיק מודל לחימה התפור לפי ממדיה האדירים של סין למרחב של ארץ קטנה. טוב גם שידעו כי העם היהודי מורגל באסטרטגיות של התשה והשמדה, ועמד בכך חרף אבידות ושיגאות. טוב גם שכל הצדדים ישיתו את לבם לדברי לידל הארט כי, "התמדה עד הסוף במלחמה ניתנת להצדיקה רק אם קיים סיכוי טוב לסיום טוב, וכי אפשר ועמים יכלו תכופות להתקרב למטרתם על-ידי שהיו מנצלים הפוגה במאבק כדי לדון על הסדר, יותר מאשר על ידי שהיו ממשיכים במלחמה מתוך שאיפה ל"ניצחון".

קומנדו ישראלי את מבצר האי גרין שבצפון מפרץ סואץ. למחרת הותקף המערך המצרי בצפון התעלה על-ידי עשרות מטוסי חיל-האוויר. שלושה ימים מאוחר יותר, בנאום יום ההפיכה, עדיין דיבר נאצר על, "שלב השחרור", אולם אז גם טבע את מטבע הלשון, "מלחמת התשה". נאומו זה ומאמריהם של חסנן הייכל ושל מגדוב בישרו את השינוי במטרות המלחמה ויעדיה: שלב השחרור נדחה, ובמקומו נפתחה מלחמה ממושכת של, "הקוט דם". כל זה, תוך הימנעות מהבאת, "מלחמה אל הסף". חששו של נאצר מתגובת, "טירוף" ישראלית בעקבות ה-20 ביולי נבע, כנראה, מזכרונות העבר. פעמיים עד כה הביא נאצר ל, "מלחמה אל הסף": ערב מערכת קדש וערב מלחמת ששת הימים. וראה זה פלא, הישראלים יצאו לקרב.

בשלהי שנת 1969 החל מסתמן כשלון אסטרטגיית ההתשה. מתוך כוונה לשמור על ההישגים ומתוך ראיית מטרת המלחמה שלנו לחייב את הערבים להפסיק את האש, הופעלו מטוסי חיל-האוויר בחודשים ינואר-מרס 1970 בעומק מצרים ופגעו במת-קנים ובמחנות צבאיים. היה בכך משום הבאה ל, "מלחמה אל הסף", אך הפעם ביוזמת צה"ל. בצר לו, קיבל נאצר את עצת הרוסים ואף ביקשם לסייע בידיו. במרס 1970 קיבלו עליהם הרוסים את משימת הגנת האוויר של עומק מצרים. צה"ל הפסיק באמצע מרס 1970 את פעילות העומק האווירית וריכוזה בקו הסמוך לתעלה, בנוסף לפעילות יבשתית.

תוך הישענות על המעורבות הסובייטית הגוברת והפעלת החזית המזרחית, החל נאצר בשבוע השני של אפריל 1970 ב, "אופנסיבית אביב" שנועדה, כנראה, להוות את הניסיון האחרון להשיג את מטרותיו, לרבות צליחת התעלה. כבאביב 1969, שוב נשאה המלחמה אופי של הפגזות רחבות ממדים, תקיפות באוויר ובים ומארכים. במקביל ניסה נאצר לקדם טילי קרקע-אוויר, ובמלחמה נגד ניסיון זה איבדנו חמישה מטוסי, "פאנטום" ביולי 1970. באחרון שבקרבות האוויר הופלו ארבעה מטוסים ובהם טייסים רוסים.

ב-15 במאי נהרגו 14 חיילים ישראלים במארב שהניח להם כוח מצרי; ב-25 ביוני עדיין ניסו המצרים להרוס מעוז על-ידי הנחתת מאות פגזים עליו, אולם אז כבר נסתמנה להם תמונה עגומה. פעילות אינטנסיבית של מטוסי חיל-האוויר מיוני 1970, גרמה לדילדול כוח הארטילריה המצרי. תצלום אוויר גילה מאות קברים מצריים בקו החזית. נאצר גם הודה בפומבי בכך שנהרגו חיילים רבים. ביוני 1970 נענתה סוריה לקריאת מצרים וצירפה את הצבא הסורי לתקריות הגבול: ב-24 ביוני תקפו הסורים מוצבים שלנו באמצעות כוחות שריון. ב, "מלחמת שלושת הימים" (25-27 ביוני 1970) שבאה כתגובה להסלמה זו היו לסורים כ-350 הרוגים, והיא הביאה להרגעת החזית הסורית. בתוך ירדן הלכו ונתגלעו חיכוכים בין השלטון לבין המחבל-לים. גם בלבנון, שבה החלו לפעול המחבלים הורגשה נחת זרועו של צה"ל: במאי 1970 פשט כוח משורייני על ה, "פתח לנד", ובהר דב הוקם בסיס מוצק שחלש על, "בסיס הגרילה" ב, "פתח לנד".

על רקע זה יכול היה שר החוץ האמריקאי ויליאם רוג'רס להציע ביוני 1970 הפסקת-אש למשך שלושה חודשים. ב-23